

Nr 513

Av herr Hjalmarson m. fl., om upphävande av den allmänna varuskatten och om ändrad inkomstbeskattning.

»Den allmänna varuskatten» — officiell benämning på vad som i dagligt språkbruk kallas omsättningsskatten — »den allmänna varuskatten har gjort det möjligt att fortsätta ett progressivt samhällsarbete samtidigt som en konjunkturstabiliserande effekt uppnås».

Ordalagen har något moderniserats, ehuru ej särdeles genomgripande. I sak sammanfattar denna mening ur årets finansplan regeringens oförändrade och vid åtskilliga tidigare tillfällen proklamerade, grundläggande politiska värdering och bedömning. För tydlighetens skull bör denna upplösas i sina olika tankeled.

Trots decenniernas avgörande inflytande för dem, som värderar verksamhet i offentlig regi och under politiskt ansvar högt, är den offentliga sektorn i vårt samhälle underutvecklad. Framsteg betyder därför att resurser och rörelsemedel — egendom och löpande inkomster — snabbare än de sammanlagt tillväxer, läggs under offentlig kontroll och myndigheternas inflytande. Det är korrekt att använda begreppet myndigheter eftersom de praktiska och många gånger faktiska avgörandena träffas där. Från medborgarens synpunkt innebär detta att var och en, i en omfattning som, ju jämnare inkomstfördelningen blir för de olika personerna, blir allt mer likartad, skall vara beredd att avstå mer och mer av det en stigande produktivitet skänker honom av sina arbetsförtjänster, av förfoganderätten över sina sparmedel till det allmänna. Villkoret för framsteg är krympt utrymme för egna beslut i egna ekonomiska angelägenheter, eftersom framsteg — enligt regeringens mening — just innebär detta.

Även internationellt sett har efterkrigstiden — hittills — varit en period, då trycket på penningvärdets stabilitet varit starkare än på sysselsättningens. Ej minst i vårt land har den förda ekonomiska politiken nödgats att med avseende på »det fasta penningvärdet» anteckna misslyckande efter misslyckande. Detta har icke fört till någon principiell omprövning av denna politiks metoder eller till någon mera påtaglig nyansering av dess teknik. Alltjämt och trots allt tar sig planeringen och besluten uttryck i ingripanden, riktade mot några grupper i arbetslivet eller alla, vilka ingripanden oavsett sin innebörd kallas »finanspolitik». Vid sidan av dessa tolereras ännu en kreditpolitik med starka regleringsinslag.

»Finanspolitiken» visar sig vid närmare granskning bestå av en stegring i de offentliga utgifterna, som fortlgår hurudana konjunkturutsikterna ter

sig, och med en stegringstakt som skenbart kan variera, men som — också utan nämnvärd hänsyn till konjunkturbedömningarna — oavbrutet ökar. Den faktor i denna finanspolitik som förändras är avvägningen mellan skattefinansiering och lånefinansiering av de stigande utgifterna, ehuru också därvidlag en tendens kan spåras, en tendens till vidgad lånefinansiering.

Från dessa utgångspunkter blir konjunkturpolitiken en skattehöjningspolitik. Den periodiseras schematiskt och på det sättet att upplåningen, då aktiviteten i arbetslivet förefaller mer dämpad, dominerar. När temperaturen stiger i vår egen och internationell ekonomi, sätts skattehöjningarna in. Det argument som då brukar användas är, att ökad sammanlagd betalningsskyldighet till det allmänna för företag och medborgarna skulle åstadkomma en begränsning i näringslivets »expansionskraft» och en »köpkraftsindragning». Denna »finanspolitiska» teknik förutsätter att människorna ej skulle märka att risken för skattehöjningar med den förda politiken är permanent, därför att skatteskärpningarna motiveras med regelbundet återkommande inflationspåfrestningar. Staten skulle alltid låna ut över ramen för det frivilliga sparandet — mindre i uppgångstider men mer under avmattningsperioder. Tillgången på långfristigt sparande skulle vara given. Man skulle varken behöva räkna med risk för minskningar i sparandet eller kunna befordra ökningar i dess omfattning.

Regeringens värderingar och bedömningar leder till en sammanfattande slutsats: Det pris vi har att betala för en godtagbar samhällsutveckling och för stabilitet är att vi resignerar inför den förmenta sociala naturlag, som gör vidgad offentlig och sammanpressad personlig hushållning ofrånkomlig, som samlar egendom hos det allmänna och beskär den hos de enskilda, som fungerar via en undan för undan allt tyngre total skattebelastning.

Det är alltså inte den tämligen nyinförda omsättningsskattens karaktär av en allmän varubeskattning, som ger den dess påstådda värde i nuläget och på längre sikt, enligt regeringens egentliga uppfattning, utan dess »inkomstförstärkande förmåga», dess möjligheter att — utöver vad en till det yttersta skärpt direkt beskattning åstadkommer — överflytta medel från företag och enskilda till staten. Omsättningsskatten har således ej tillgripits för att rationalisera skattepolitiken eller skattesystemet, ej heller för att i stället för andra »finanspolitiska medel» tillskapa ett, som under bestämda förutsättningar kan anses mera lämpligt som ett av leden i en konjunkturpolitik än direkta skatter. Omsättningsskattens avkastning var, då skatten infördes, i själva verket disponerad för reellt om än ej formellt beslutade utgifter. Den är en följd av de höga och stigande statsutgifternas politiska automatik, ett uttryck för högskattepolitiken av i princip samma slag som de övriga med vilka regeringen laborerat under femtioalet, endast vidlyftigare och mer oberäknelig till sina verkningar.

Mot bakgrund av det faktiska läge, som den förda högskattepolitiken

redan etablerat och det, som den — om den får ostörd fortsätta — oavbrutet kommer att konfrontera medborgarna med som i själva verket fullbordade fakta, måste den väsentliga frågeställningen för varje meningsriktning bli, om denna principiellt och praktiskt accepterar den förda politiken samt de bakomliggande värderingarna och bedömningarna. En åsiktsriktning, som gör detta, kan självfallet inte opponera sig mot resultaten. Den avgörande skiljelinjen gäller alltså statsutgifternas höjd och tendensen i dem, den sammanlagda skattebördans tyngd och dess inneboende trend, dess utvecklingsriktning. Problemet om det totala skatteuttagets fördelning på huvudformer, på direkt och indirekt skatt, och de olika skatternas utformning är långt ifrån oviktigt, tvärtom i och för sig centralt både ur statsfinansiell, konjunkturpolitisk och medborgerlig synpunkt, men dock sekundärt i förhållande till det val mellan olika samhällstyper, som den alltmer tillspetsade högskattepolitiken gjort akut och ofrånkomligt för envar. Ännu ett decennium av en fiskal politik, vars innebörd är ett successivt förstärkande av förfoganderätten över inkomster och egendom, låter sig ej förenas med marknadshushållningens, det frivilliga sparandets och den spridda personliga äganderättens samhälle.

Den för borgerlig målsättning bestämmande grundvärderingen är personlig och individuell. Begreppet framsteg får enligt denna mening och innehåll först då det innebär något för de många enskilda, då deras levnadsvillkor förbättras, deras valfrihet och rörelsefrihet vidgas, deras utsikter att genom egna beslut skapa personliga resurser av de egna arbetsförtjänsterna ökar. Detta, att göra friheten och äganderätten gripbar och meningsfull för ett allt större flertal är ej blott ett alternativ till regeringspolitiken utan en självständigt vald riktpunkt för de strävanden, vilka bygger på stigande produktivitet och syftar till att göra produktivitetstegringarna snabbare och säkrare än de med någon annan politik kan bli i en högt industrialiserad ekonomi med bred internationell anknytning.

De erfarenheter vi vunnit under femtiotalet styrker inte påståendet, att motståndskraften mot inflationspåfrestningarna skulle öka genom skatteingripandena. Tvärtom talar den för den internationellt allt mer godtagna uppfattningen, att en effektiv anti-inflationspolitik måste bygga på en samordning av en smidig och snabb, närmast förebyggande ränte- och kreditpolitik med en finanspolitik, som arbetar med utgiftsbegränsningar och planerade skattesänkningar samt med omfattande och konkreta åtgärder i syfte att befördra sparbenägenheten i de stora grupperna medborgare, insatta med särskilt eftertryck då fruktan för penningvärdeförsämring hotar att angripa i synnerhet beredvilligheten till mera långsiktigt frivilligt sparande. En politik av detta slag, vars huvudeffekt är att flertalet medborgare direkt engageras — på ett personligt sätt — i arbetet för ett stabilt penningvärde, blir än mer ofrånkomlig, då skattetrycket som i vårt land i utgångsläget är mycket högt. Den är en konsekvens av vår allt intimare sam-

verkan i ekonomiskt avseende med utlandet och av den omständigheten att kostnadsproblemet i vidsträckt bemärkelse därigenom får allt mer central och avgörande betydelse.

Såväl ur framstegens och framstegstaktens synpunkt som med hänsyn till stabiliteten i penningvärde och sysselsättning är ett gradvis sänkt skatte-tryck ej blott önskvärt utan nödvändigt. Eftersom inkomsterna i samhället stiger och kan förutsättas stiga snabbare och kraftigare, om en planerad och underbyggd skattesänkingslinje konsekvent fullföljes, behöver denna icke medföra minskade statsintäkter i kronor räknat. Vi har emellertid att utgå från automatiska ökningar i statens utgifter, vilka visserligen med hård utgiftskontroll kan väsentligt begränsas men aldrig helt undvikas. Dessutom måste man i en realistisk planering hålla i minnet, att även under förutsättning av bestämd återhållsamhet måste nya eller ökade statsutgifter kunna accepteras, då de påtagligt befrämjar produktiviteten eller eljest framstår som synnerligen angelägna. I betydande utsträckning blir det härvidlag fråga om att under ett längre perspektiv samordna sådana utgiftsbeslut med det undan för undan framväxande statsfinansiella underlaget för dem, men att en sänkning av skattenivån förutsätter en sänkt utgiftsnivå redan från början kan anses klart. Det är ett uttryck för det förhållandet, att regeringens budgetplanering för de närmaste åren framöver trots våldsamma skattehöjningar icke blott saknar reserver utan också inbegriper anmärkningsvärda risker för upplåning, utöver vad kapitalutgifterna aktualiserar, och ytterligare skattehöjningar. Nödvändigheten att grunda skattesänkningar på motsvarande utgiftsbegränsningar skärpes härigenom liksom av den inflationsuppladdning i svensk ekonomi som tillåtits under senare år och vilken i så hög grad är ett resultat av sättet för den statliga upplåningen.

De tunga posterna i våra statsutgifter utgöres av kostnader för försvaret, för folkpensionerna, för vägväsendet och bostadsbyggande, av utgifter för olika inkomstöverföringar av generell natur samt för förvaltning och service i olika former till medborgarna. Av dessa utgiftsposter intar de medel som anvisas för försvar och folkpensioner en särställning redan av det skälet att bindande överenskommelser för bestämda tidrymder föreligger om deras storlek. Våra försvarskostnaders allmänna nivå beror dessutom väsentligen av spänningen i världspolitiken och av den militärtekniska utvecklingen, alltså av omständigheter över vilka vi icke själva kan utöva något nämnvärt inflytande. En gradvis förbättring av det för alla medborgare lika grundskydd, som folkpensionen är avsedd att bli, måste anses så naturlig i ett samhälle med stigande allmän standard, att de statsutgifter detta medför får godtagas. Det är emellertid angeläget att denna obligatoriska ålderdoms- och familjeskyddsförsäkring får sin karaktär just av försäkring markerad genom gradvis ökade folkpensionsavgifter, varvid det icke finns anledning att behandla denna pensionsavgift sämre ur beskatt-

ningssynpunkt än några andra pensionsavgifter. Förutsättningen för den stora grundpensionsreformen har varit och är enligt vår mening en successiv avveckling av folkpensionens inkomstprövade inslag.

Vägutgifterna bestrider investeringar av stort produktivetsfrämjande värde. Att dessa utgifter trots detta måste hållas inom en ram, som låter sig förenas med behövt utrymme för andra angelägna enskilda och offentliga investeringar, är uppenbart. Samhällets motorisering går emellertid så snabbt att någon sänkning av utgiftsnivån på detta område icke är tänkbar. En försiktig höjning framstår tvärtom som nödvändig. Av vikt är att denna planeras för ett antal år och att de för vägbyggandet ansvariga erhåller kännedom om denna planering och utfästelser om att den kommer att vidhållas. Endast därigenom kan de rationaliseringsvinster, som den fortgående mekaniseringen skapar förutsättningar för, helt slå igenom som kostnadsminskningar.

Möjligheterna att genom plötsliga ingripanden rationalisera förvaltningen är begränsade. Bestående och mer ekonomiskt betydelsefulla resultat torde förutsätta att rationaliseringsarbetet drives systematiskt och oavbrutet, att förståelsen härför och benägenheten härtill i förvaltningen hålles levande även genom de politiskt ansvariga instansernas entydiga beslutsamhet att tvinga fram sänkta sammanlagda förvaltningsutgifter och att de arbetsuppgifter, som ålägges myndigheterna, radikalt omprövas i syfte att nå en förenkling och begränsning av dessa. Personalmässigt bör handlingsfrihet för en omedelbart påbörjad rationaliseringsverksamhet skapas genom ett partiellt och temporärt anställningsstopp. I syfte att direkt engagera förvaltningarna i dessa strävanden bör dessa beredas tillfälle att framlägga egna förslag till begränsningar i sin verksamhets omfattning och till de organisatoriska besparingar dessa kan möjliggöra, under förutsättning att i förhållande till nu utgående anslag efter generella normer minskade medel står till förfogande. Statsmakternas beslutsamhet att skapa grund för lägre administrationsutgifter bör emellertid även understrykas genom mer konkreta åtgärder — administrativa förenklingar på det centrala och regionala planet, så bestämd återhållsamhet med »nya tjänster» att dessa endast undantagsvis införes, nedbantning, sammanslagning och avskaffande av ämbetsverk och centrala styrelser, vilka genom begränsningar i arbetsuppgifterna helt eller delvis kan undvaras.

Bland de inkomstöverförande statsutgifterna väger två särskilt tungt, barnbidrag och generella subventioner till vissa hyresgäster.

Generella hyressubventioner hindrar konkurrensen att göra sin kostnadsänkande effekt gällande inom bostadsbyggandet och verkar därmed i höjande riktning på den reella hyresnivån. De döljer en del av bostadskostnaden, men ju allmänna de blir desto mera direkt återkommer denna del på skattsedeln, desto större blir risken för en snedvridning av efterfrågan. Några vägande sociala skäl för generella hyressubventioner kan ej anföras.

Barnbidragssystemet med de bidragsbelopp och den utformning, som detta numera har, måste ses mot bakgrund dels av den sammanlagda skattebördans tyngd även vid arbetsförtjänster av vanlig storlek, dels av den inkomstutveckling som är på gång. Bidragen utgår under ett visst antal år, men den beskattning, som gör dem möjliga, gör sig i flertalet fall gällande under långt fler år. Att bidragen skenbart ter sig fördelaktigare än motsvarande belopp i skattesänkning beror alltså i hög grad på den utjämning i tiden som bidragssystemet skapar. Principiellt och i praktiken är reellt sett en skattesänkning att föredraga framför ett bidrag i ett samhälle där utsikter till stigande inkomster föreligger och kan beräknas bli större och starkare just genom en skattesänkning och där skillnaderna i arbetsförtjänster minskar. Skattesänkningarna växer med inkomsterna, vilket ingen förmenar att bidragen bör göra. En rationalisering av barnbidragssystemet som innebär, att bidraget för första barnet ersättes av framväxande skattelättnader och att tyngdpunkten i kvarblivande bidragsbelopp förskjutes till förmån för flerbarnsfamiljerna, är därför önskvärd.

Över huvud taget bör alla former av subventioner — öppna eller dolda — som utgår generellt eller till vissa grupper kunna anses vara mogna för omprövning. Det icke minst väsentliga är att medborgarna genom att få de verkliga kostnaderna sig förelagda får sin valfrihet stärkt, får större möjligheter att använda sina medel på ett sätt, som enligt deras bedömningar är det riktiga.

Det finansiella sambandet mellan stat och kommun innebär å ena sidan att staten påfordrar kommunala insatser, å den andra att »statsbidrag» utgår. En kommunal anpassning till en lägre utgiftsnivå förutsätter att staten begränsar sina anspråk och ålägganden och därmed vidgar utrymmet för en decentraliserad och direktivfri kommunal hushållning. En stegvis begränsning av statsbidraget till kommunerna bör då kunna ske och bör kunna medverka till ett stärkt kostnadsmedvetande ute i kommunerna och till en utgiftsåtstramning också där.

Målet för den utgiftsbegränsningarnas politik, vars nödvändighet utvecklingen undan för undan markerar, är *för det första* att sanera statsutgifterna och därmed statsfinanserna, att begränsa det statliga upplåningsbehovet och undanröja riskerna för eljest ofrånkomliga skattehöjningar, *för det andra* att skapa det statsfinansiella och skattepolitiska underlaget för en effektiv stabiliseringspolitik och *för det tredje* att lägga en hållfast grund för samordnade och tidsmässigt planerade skattesänkningar. Att ange något mera exakt mått på den sammanlagda utgiftsbegränsning detta kräver är i nuvarande stund omöjligt, ej minst på grund av den osäkra och preliminära karaktären i regeringens budgetkalkyler. För löpande utgifter torde de besparingar, som redan inledningsvis måste konkretiseras, behöva vid fullt genomslag överstiga storleksordningen tusen miljoner kronor. Dessa förslag måste sedan konsekvent följas upp och byggas ut så, att full täckning hela

tiden föreligger för det inkomstbortfall, vilket kan påräknas för statens del av skattesänkningarna allteftersom dessa träder i kraft. Därutöver måste besparingarna ge rum för en successiv förstärkning av driftbudgeten och inriktas så att de i möjligaste mån begränsar dess automatiska utgiftsstegringsrisker. Denna aktivitet måste kompletteras med en målmedveten strävan att vid stigande konjunktur och under högkonjunktur hålla den upplåning nere, som erfordras för statens kapitalutgifter. Endast därigenom och genom sparstimulerande åtgärder kan den svenska kapitalmarknadens fria funktionsduglighet och samhällsekonomiska effektivitet återställas.

I själva verket förutsätter en samordnad och planerad skattesänkningspolitik att man för in de tre närmaste budgetåren i bilden, detta beroende på det svenska skattesystemets konstruktion. Redan möjligheterna att kalkylera för budgetåret efter det närmast framförliggande är begränsade. För det därpå följande måste man därför nöja sig med en klar och bestämd målsättning — en bindande viljeyttring — och med vissa överslagsberäkningar. Det kan hävdas att detta är otillfredsställande och otillräckligt. Samma omdöme kan i så fall fällas om varje mer betydande utgiftsbeslut, som binder statsinkomster för längre tid framöver, vilket icke hindrat att sådana regelmässigt föreslås av regeringen och fattas av riksdagen.

Den allmänna omsättningsskatten framstår i allmänna medvetandet på ett alldeles särskilt sätt som en symbol för högskattepolitiken. Dess rent objektiva skadeverkningar är därför — av psykologiska skäl — betydande. Omsättningsskatten slår självfallet igenom som prishöjningar och gör detta samtidigt som inflationstrycket på prisnivån också av andra orsaker kan befaras pressa upp priserna. För lönebildningen både i vad det gäller avtalsuppgörelserna och de risker för löneglidning, som läget på arbetsmarknaden kan komma att aktualisera, är omsättningsskatten en irriterande faktor, naturligtvis närmast av psykologisk natur men därför inte mindre riskbemängd. Övervägande skäl talar därför för att en skattesänkingsperiod inledes med att omsättningsskatten borttages. Helst borde detta ha skett redan från den 1 juli i år. Så sent som i december förra året avtog regeringsmajoriteten alla förslag till besparingar och tog ansvaret för utgifter, som i realiteten också för närmaste budgetår gör en viss omsättningsskatt oundgänglig. Den beslöt en rad »kompensationer», som inte låter sig ändras under ett löpande år utan först vid ett kalenderårsskifte. Omsättningsskattens borttagande måste därför förskjutas på grund av de fakta majoriteten skapat. Skatten bör alltså borttagas från den 1 januari 1961. Från samma tidpunkt bör de kompenserande åtgärder avvecklas vilka infördes på grund av omsättningsskatten.

De reformer i skattesystemet, som avser att befordra vilja och förmåga till ökat frivilligt sparande, bör insättas så, att de snarast möjligt får sin stimulerande effekt. Av vikt är nämligen att tendenserna till överefterfrågan snabbt kan brytas och att ett reellt underlag skapas för den livliga in-

2* — Bihang till riksdagens protokoll 1960. 4 saml. Nr 508 — 513

vesteringsverksamhet man har att räkna med. Den sparfrämjande effekten av underbyggda, beslutade och utfästa allmänna skattesänkningar bör förstärkas genom speciella skattelättnader, som sätts i direkt samband med allmänt omfattade och ur mångas synpunkt angelägna konkreta sparmål, särskilt sådana som för den enskilde aktualiserar ett långsiktigt sparande. Tanken att — på gynnsamma villkor — successivt överlåta statens aktieinnehav i säkra och räntabla företag på många köpare bör verka sparunderbyggande, men framför allt torde detta vara fallet med skattelättnader för det sparande som tar sikte på den egna bostaden, på ett eget hem, och för det vars syfte är att reservera medel för barnens vidareutbildning. De skattemässiga förmåner spararna garanteras bör ej minst läggas till rätta för barnfamiljerna, deras behov och egna målsättning.

Begränsningen i det sammanlagda skattetrycket bör också — så snart detta kan underbyggas genom begränsningar i statens utgifter — komma medborgarna till del genom en sänkning för alla av de direkta skatterna, i källskatten till staten. Väsentligt är att denna reform — samtidigt som den ger alla lättnader — utformas produktivt, vilket främst betyder att den radikalt måste minska marginalsikten på de arbetsförtjänster och i synnerhet de familjeinkomster, som är vanliga och kan beräknas bli vanligare under åren framöver. Självfallet måste också skalorna »hänga ihop», vara fria från språngvisa skärpningar mellan inkomstskikten. Skatteskalorna skall inte dämpa utan befordra människornas strävan att genom ökad och mer krävande arbetsinsats förbättra sina levnadsbetingelser, deras beredvillighet att ta ansvar och risk. De måste utformas så att sparinsatsen framstår som något för vanliga inkomsttagare direkt och personligt fördelaktigt. Den allmänna skattesänkning de medför måste medverka till att undanröja det spridda »skattetänkande», vilket ur effektivitetssynpunkt är improduktivt och ur deklaramoralens aspekt allvarligt. Sänkningen av den direkta skatten genom rationella och produktiva skatteskalor bör genomföras med verkan från den 1 januari 1962.

Under denna skattesänkingsperiod, som alltså inleds under åren 1961 och 1962, bör frågan om avdragsrätt för studiekostnader lösas, sambeskattningen gradvis reformeras, de mindre företagens speciella skatteproblem angripas och nödvändiga utredningar göras för en rationalisering av företagsbeskattningen icke minst i syfte att successivt avveckla dubbelbeskattningen av sparande placerat i aktier och andelsbevis.

Vår principiellt grundade uppfattning om ett lägre skattetrycks förmåga att öka framstegstakten och underbygga en bättre hushållning, vår bedömning av den konjunkturpolitik, som bäst tjänar stabilitetens sak, och vår beslutsamhet att samordna utgiftsbegränsningar och skattesänkningar leder oss fram till en planering, vilken bäst sammanfattas i en *tidtabell för skattesänkningar*:

1) Med verkan från den 1 januari 1961 avvecklas omsättningsskatten. Varulagervärderingsreglerna skärpes icke. Beskattningen av sprit, vin och

tobak bibehålles vid ungefär sin nuvarande höjd. Folkpensionsavgiften höjes en halv procent. De kompensationer som hänger samman med omsättningsskatten avvecklas i huvudsak.

Det behov av utgiftsbegränsningar detta föranleder kan för helt år uppskattas till netto omkring 1 000 miljoner kronor. Under närmast framförligande budgetår kan det behövlige besparingsgenomslaget beräknas till omkring 600 miljoner kronor.

2) Med verkan från den 1 januari 1961 införes speciella skattelättnader för bostadssparande, egnahemsägarnas amorteringssparande, i den mån detta inom vissa gränser överstiger ett schematiskt minimum, och för bundet sparande för barnens utbildningskostnader.

I vilken grad detta medför minskningar i statsinkomsterna låter sig icke beräknas. Väsentligen blir det beroende på omfattningen av det sparande, som på detta sätt åstadkommes. Några mera påtagliga verkningar av statsfinansiell art behöver ej påräknas förrän under budgetåret 1962/63, men för detta budgetår har man att bereda utrymme för dessa skattelättnader genom skärpt utgiftsåterhållsamhet.

3) Med verkan från den 1 januari 1962 sänks den direkta statsskatten för alla genom en reform av skatteskalorna, vars tyngdpunkt ligger på inkomster mellan 10- och 30 000 kronor.

Den skattesänkning som på detta vis åstadkommes och som måste motvägas kan för helt år anses uppgå till 600 miljoner kronor. Sitt fulla genomslag i budgeten får den emellertid först det budgetår som börjar den 1 juli 1962. För budgetåret efter nästa blir den statsfinansiella effekten knappt en tredjedel. Under den bestämda förutsättningen att utgiftsökningarna fram till dess och därefter hålls lägre än de inkomstökningar man har anledning räkna med uppstår under »övergångstiden» ett ej obetydligt utrymme för denna skattesänkning. Detta måste emellertid med all sannolikhet vidgas genom fortsatta ansträngningar att begränsa de statliga utgifternas nuvarande nivå.

Så snart regeringen levererar ett mindre preliminärt material för bedömning mer i detalj av de statsfinansiella utsikterna för de närmaste budgetåren än det, som hittills framlagts, kommer vi att komplettera här redovisade översiktliga beräkningar i all den mån detta låter sig göras.

Vi hemställer,

att riksdagen måtte antaga följande

1) *Förslag*

till

förordning om upphävande av förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt (nr 507).

Härigenom förordnas, att förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt (nr 507) skall upphöra att gälla fr. o. m. ingången av år 1961.

I samband med upphävandet skall följande iakttagas.

1. Förordningen skall alltjämt äga giltighet i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänstprestation, som skett före den 1 december 1960 eller varom före den 16 oktober 1960 slutits skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, ändock att vederlag erlägges efter utgången av år 1960.

2. Vad i förordningen stadgas beträffande deklarationsskyldighet, taxering, skattekontroll, uppbörd, anstånd med inbetalning av skatt, indrivning av skatt och restitution av skatt skall alltjämt i tillämpliga delar gälla.

3. Där avdrag från den skattepliktiga omsättningen enligt tredje stycket av anvisningarna till 16 § icke kunnat till fullo utnyttjas under period som där sägs, skall den skattskyldige, efter därom till länsstyrelsen före utgången av år 1961 gjord ansökan, erhålla restitution av varuskatt med belopp motsvarande vad sålunda blivit för mycket erlagt.

4. Erfordras eljest särskilda bestämmelser i fråga om denna förordnings upphävande, äger Kungl. Maj:t meddela sådana bestämmelser.

2) Förslag

till

förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

Härigenom förordnas, att 19 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

19 §.

Riksskattenämnden består — — — sådan egenskap.

Ordföranden skall — — — hos nämnden.

För envar — — — beträffande suppleanterna.

Förordnande såsom — — — var utsedd.

Ledamöter och — — — i konkurstillstånd.

Kungl. Maj:t — — — nämndens verksamhet.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3) Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 442) om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 1 juni 1951 om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Riksskattenämnden må, — — eller ersättningsskatt.

Vad ovan — — — — — av fastigheten.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

4) Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter ortsavdrag med belopp som beräknats enligt 8 § 1 mom. andra stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 11 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

8 000 men icke	10 000 kr.:	880 kr. för	8 000 kr. och 17 % av återstoden;
10 000	»	1 220 »	10 000 » » 21 % » »
12 000	»	1 640 »	12 000 » » 27 % » »
16 000	»	2 720 »	16 000 » » 31 % » »
20 000	»	3 960 »	20 000 » » 37 % » »
30 000	»	7 660 »	30 000 » » 43 % » »
40 000	»	11 960 »	40 000 » » 48 % » »
60 000	»	21 560 »	60 000 » » 54 % » »
100 000	»	43 160 »	100 000 » » 59 % » »
150 000 kr.		72 660 »	150 000 » » 65 % » »

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 11 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

4 000 men icke	6 000 kr.:	440 kr. för	4 000 kr. och 17 % av återstoden;
6 000	»	780 »	6 000 » » 22 % » »
8 000	»	1 220 »	8 000 » » 25 % » »
10 000	»	1 720 »	10 000 » » 28 % » »
12 000	»	2 280 »	12 000 » » 32 % » »
16 000	»	3 560 »	16 000 » » 36 % » »
20 000	»	5 000 »	20 000 » » 41 % » »
30 000	»	9 100 »	30 000 » » 45 % » »
40 000	»	13 600 »	40 000 » » 49 % » »
60 000	»	23 400 »	60 000 » » 54 % » »
100 000	»	45 000 »	100 000 » » 59 % » »
150 000 kr.		74 500 »	150 000 » » 65 % » »

Ändå att — — — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1961 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1961 eller tidigare år.

5) Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter ortsavdrag med belopp som beräknats enligt 8 § 1 mom. andra eller tredje stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger:

8 000 men icke	12 000 kr.:	800 kr. för	8 000 kr. och	14 % av återstoden;
12 000	»	»	12 000	»
16 000	»	»	16 000	»
20 000	»	»	20 000	»
25 000	»	»	25 000	»
30 000	»	»	30 000	»
40 000	»	»	40 000	»
60 000	»	»	60 000	»
100 000	»	»	100 000	»
150 000	»	»	150 000	»
200 000 kr.			200 000	»

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger:

4 000 men icke	6 000 kr.:	400 kr. för	4 000 kr. och	14 % av återstoden;
6 000	»	»	6 000	»
8 000	»	»	8 000	»
10 000	»	»	10 000	»
12 000	»	»	12 000	»
16 000	»	»	16 000	»
20 000	»	»	20 000	»
30 000	»	»	30 000	»
40 000	»	»	40 000	»
60 000	»	»	60 000	»
100 000	»	»	100 000	»
150 000	»	»	150 000	»
200 000 kr.			200 000	»

Ändå att — — — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

6) Förslag

till

Lag angående ändring av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (370) skall erhålla följande ändrade lydelse.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 300 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 600 kronor. I den mån intäkten utgör avkastning av aktier eller andelar i ekonomisk förening må det extra avdraget ökas med 200 kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961; dock att äldre bestämmelser skola gälla i fråga om 1961 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1961 eller tidigare år.

Stockholm den 27 januari 1960

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

Tage Magnusson

Leif Cassel

T. G. von Seth

Einar Hæggblom

Ernst V. Stazäng

Gunnar Heckscher

Karin Wetterström

Carl Östlund